

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

In Genesis Enarratio

Chyträus, David

Vitebergæ

VD16 C 2625

II. Institutio cultus externi in Ecclesia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-36126

Quotannis rigat sua inundatione Ægyptū flantibus ex aduerso Ethesijs, cum Sol est in ♄. 7. 11. et centesimo die intra alueum reuocatur, Plinius lib. 5. cap. 9. Auctus Nili per puteos mensuræ notis deprehendunt. Iustum incrementum est cubitorum 16. Plura Herodotus in Euterpe pag. 49. 50. 51. 52.

Achiopiæ.) Cus non semper Æthiopiam meridionalem, sed loca uicina Arabia significat, ut Saphoraxor Moyse Æthiopissa ex Madian, hinc colligitur quidam Geon flumen esse Mesopotamiæ.

Tygris.) Strabo. ῥῆ δὲ πρὸς τὴν ἑώαμ σὺν πιάσ.

Euphrates notus est.

Mesopotamia dicitur, quod sit μεσσοποτάμω, media inter Euphraten & Tygridem.

Vt operaretur & custodiret.) Vt bona opera & cultus Deo gratos præstaret: & Terram coleret. Sic in Ecclesiaste Reges uocantur cultores terre. Colant igitur disciplinam, iusticiam, pacem, & defendant subditos, ut terram colere & Deo gratos cultus præstare possint.

II.

INSTITVTIO CVL
TVS EXTERNI IN
ECCLESIA.

Cultus Dei est opus à Deo mandatum,

tum, quod fit prælucente fide, & fit in
mediatē uel principaliter hoc fine, ut
Deus honore afficiatur, id est, ut testes
mur hunc uerē esse Deū, quem sc̄ co-
limus, & pro acceptis beneficijs Deo,
hanc nostra obediētia, gratias agamus,

Vult autem Deus Ecclesiam in omnibus operibus
& cultibus præstandis suo uerbo regi, ut clare dicitur,
Quæ tibi præcipio, hæc tantum facito, non ad-
das aliquid neq; minuas. Item, Frustra colunt ne man-
datis hominum. Ideoq; expressa uoce tradidit Adæ
Legem & mandatum de externo cultu, uideicet ne
comederet de fructu arboris scientiæ boni & mali.

Ait autem Tertullianus, hanc Legem datam
Adæ & Eue in Paradiso, quasi matricem esse omni-
um præceptorum Dei, in qua omnia præcepta re-
condita esse cognoscantur. Nam si Dominum Deum
suum dilexissent, contra præcepta eius non fecissent,
Si proximum diligerent, id est, semetipsos, serpentem
non credidissent, atq; ita in semetipsos homicidium
non commisissent, excidendo de immortalitate, facie-
ndo contra Dei præceptum. A furto quoq; absti-
nuissent, & de fructu arboris quam non degustas-
sent, nec à conspectu domini Dei nostri sub arore
delitescere gestissent. Nec falsum asseuerant Dia-
bolo participes efficerentur, credendo ei, quod si-
miles Deo essent futuri.

Atq;

Atq; ita nec Deum offendissent, ut patrem, qui eos ex limo terræ, quasi ex utero matris, figurauerat. Si alienum nõ concupiscerent, de fructu indicto non gustassent. Igitur hac generali & primordiali Dei Lege, quam in arboris fructu obseruari Deus satxerat, omnia præcepta legis posterioris, specialiter indita fuisse cognoscimus, quæ suis temporibus adita germinauerunt. Hactenus Tertullianus.

Debit autem Adam hoc opere suam confessionem, gratiarum actionem, reuerentiam, fidem & obedientiam Deo declarare. Estq; æterna & immota regula mentis diuinæ, ut creatura rationalis Deo obediat, Ac regula discenda est, Omnis Lex obligat uel ad obedientiam, uel ad pœnam. Ideo expressa comminatio mortis æternæ, legi traditæ Adamo, adiuncta est. Quocunq; die comederis ex eo, morte morieris. Quare cum non præstitisset obedientiam, in æternis pœnis ipsi & toti posteritati intereundum fuisset, nisi mirando & inenarrabili consilio filius Dei pro nobis intercedens, ἄντρα persoluisset, & iram Dei, mortem, ac æternas pœnas à nobis sustinendas, in se deriuasset.

Explicat autem Lutherus hoc loco usitatum argumentum.

Iusto non est Lex posita. 1. Timoth. 1.

Adam ante lapsum fuit iustus,

Ergo Adam non habuit Legem.

Vbicunq;

Vbicunq; autem nō est Lex, ibi nec peccatum est, Rom. 4.

Ergo nec Adam peccatum habuit, nec in posterōs propagauit.

Respondeo: Nego consequentiam, & ratio est, Quia est fallacia figuræ dictionis, Differunt enim hæc due formæ loquendi Νόμος τῆς Δεξ, & νόμος κῆς. Prior, significat Legis promulgationem, ut Deus hic proponit Legem Adamo. Posterior formula, qua Paulus utitur, significat propria officia, que Lex exercet in iniustos, uidelicet accusare, perterrefacere conscientias, damnare ac punire. Hoc modo Lex non erat posita Adamo. Cum enim ultro obtemperaret, Lex non fuit ei oneri, sed fuit suauissimum obiectum, in quo gratitudinem & obedientiam suam Deo declarare primi Parentes poterant. Ac postquam lapsi sunt, Legis accusationem senserunt & intellexerunt ὅτι δίκαιος νόμος οὐ κῆς, ἀνόμοιοι δὲ καὶ ἄνομοι τῶν ἀρτίων.

Vel sic respondeo ad Maiorem. Tria sunt officia, seu triplex est usus Legis diuinæ. 1. Politicum cum utimur Lege ad externam disciplinam regendam & coercendos contumaces. 2. Spirituales cum in agone, conscientia Lex ostendit peccatum, accusat & damnat omnes homines propter peccatum, De hoc dicitur. Peccati potentia Lex est. 3. Usus est in renatis docere & ordinare obedientiam, & testari qui cultus & que opera Deo placeant.

ant. Iusto autem non est Lex posita, quod ad duo prima Legis officia attinet. Id est, iustum non cohercet & accusat Lex, sed posita est Lex iusto, quod ad tertium usum attinet, hoc est, ad eternum & immotum ordinem, quo Deus uult creaturam rationalem sibi subditam esse, & reddere iustam gratitudinem. Ideoq; filius Dei missus est, ut hanc obedientiam Legi debitam in nobis per Spiritum sanctum instauret, ut inquit ipse Matth. 5. Non ueni soluere Legem, sed implere.

Implet autem quatuor modis. 1. Praestando perfectam obedientiam pro sua persona. 2. Satisfaciendo seu sustinendo poenam pro nobis. 3. Restituendo Legem in nobis per Spiritum sanctum, quod fit in hac uita incoatione & postea consummatione. Lex stabilitur per fidem. 4. Docendo & illustrando uerum intellectum Legis diuinæ &c.

Quacuncq; die comederis ex eo.

Morte morieris.) Anima mortua erit, nec suis uiribus recuperare uitam & salutem aeternam poterit, nisi filius Dei, qui est uita & λόγος, eam de nouo uiuificet: & corpus obnoxium erit putrefactioni. Est autem Phrasis Ebraica, Morte morieris, id est, certissime & sine dubio morieris, ut dicitur, aculeus mortis est peccatum. Item, Corpus mortuum est propter peccatum. Tollitur autem mors ex hominum natura, per mortem filij Dei, ut dicitur, Ero
mors

mors tua ò mors. Quæ sententia ueteri Versu expressa est.

Mors mortis morti mortem mors morte redemit.

Discernantur autem Mors Animæ & Corporis. Animæ mors sunt horreni cruciatus, & pœnæ conscientiæ, qui sensum iræ Dei aduersus nostra peccata inuitabiliter consequuntur. In renatis anima in discessu, habens iam initia sanctificationis, prorsus liberatur à peccato, sicut Paulus dicit, Corpus mortuum est propter peccatum, Spiritus autem uitæ est propter iusticiam.

Corporis mors est putrefactio & consumptio corporis. Hæc etiam per Christum tollitur, qui inquit, Non mortua est puella sed dormit. Vt enim in somno reficiuntur omnes uires, sic mors corporis requies est, in qua reficitur corpus, ut postea fiat glorificatum & immortale. Ita Methodius Mortem definit, quod sit φαρμακὸν ἡ καὶ ἄρσις τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος, hoc est, saluberrimum pharmacum, quo anima & corpus ab omni peccato & labi purgantur.

III.

DE CONIUGIO.

Toti Ecclesiæ necessaria est doctrina de Coniugio, cuius prima institutio, & uera, integra, ac erudita definitio in hoc loco traditur. Quæ usitate huius uerbis in harum regionum Scholis recitari solet.

CONIUGIO